

C.E.E.

BARON

COLLOT d'ESCURY

uit

Minnertsga/Leeuwarden

VOORWOORD

Sinds dertig jaar hou ik me bezig met het verzamelen en uitwerken van gegevens over de geschiedenis van Minnertsga en omgeving. Steeds vond ik weer een ander onderwerp. De laatste tijd ben ik bezig met het “Klein Hermana – van state naar sate”. Ik had nogal wat gegevens over de laatste bewoner van deze state ten noorden van Minnertsga zodat ik hier een apart onderwerp van heb gemaakt.

Deze bewoner was Carel Emilius Elst Baron Collot d’Escury, geboren te Rotterdam maar door zijn huwelijk verzeild geraakt in Minnertsga. Mede door hun vermogen werd hij Grietman van Barradeel van 1816 tot eind 1828.

Het onderwerp Collot d’Escury kwam in die dertig jaar al vaker voorbij. Zo ben ik in de negentiger jaren op zoek gegaan naar de tientallen sepiatekeningen, die door Eelke Jelles Eelkema zijn gemaakt van het landgoed Klein Hermana in de zomer van 1821. Ik belandde bij de familie van Eijsinga in Sint Nyk, langs vrouwelijke lijn nazaten van Collot d’Escury. Hier wachtend ontdekte ik ook nog een schilderij van deze schilder van Klein Hermana. Ook las ik met belangstelling het hoofdstuk over deze Grietman in het boekje “Om toer en tsjerke fan Minnertsgea” van Pieter Bernardus Winsemius, hoewel het op naam staat van A.D. Wumkes en Pieter zijn naam niet eens wordt vermeld. Aan de stijl is onmiskenbaar te zien dat Pieter hier een zeer groot aandeel in had. Vaak schreef hij verhalend met de nodige fantasie maar wel gebaseerd op feiten, zoals ook blijkt uit zijn boekje “Minnertsgea”, dat hij enkele jaren uitbracht. Als je dan ook nog getrouwd bent met een meisje uit de Collot d’Escurystrjitte (famke út de Collot) en zelf tientallen jaren in de P.B. Winsemiusstrjitte hebt gewoond, is het niet vreemd om je met plezier wat meer in het leven van Carel te verdiepen.

Meestal vermeld ik de bronnen maar toch wil ik Gerrit Bouma en Aalzen de Haan van Minnertsgavroeger nog bedanken voor het aanleveren van informatie, vooral betreffende de uitgebreide inventarislijst, zodat een meer persoonlijk inkijkje werd verkregen in het leven van deze persoon en diens gezin. Andere sites, die ik heb geraadpleegd betreffen delpher, allefriezen, stinsenfriesland, hisgis, wikipedia en hcl.

Ik heb nogal veel namen en data verwerkt zodat dit ten koste gaat van de leesbaarheid maar deze keus maakte ik om er een zo volledig mogelijk geheel van te maken, dat op deze manier weer wordt bewaard voor de toekomst.

Dooitze Zwart, Leeuwarden, 27 januari 2022, tijd 12.00, zwartdooitze@hotmail.com

Opmerkelijk: bovenstaande is de overlijdensdag, - tijd en - plaats van C.E.E. Collot d’Escury.

Voorgangers C.E.E. Baron Collot d'Escury

De volgende personen gingen Collot d'Escury voor in de hoedanigheid van Grietman van Barradeel en als bewoner van Klein Hermana in de 18de eeuw. Ze waren allen indirecte (aangetrouwde) familie van hem:

1704 – 1753 Grietman Arent van Haersolte tot Hoenlo.

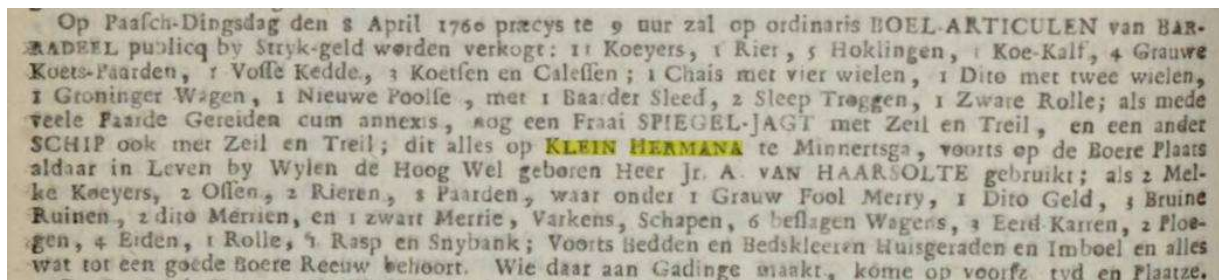
Arent is gedoopt te Zwolle op 28 september 1677 als oudste zoon van Rutger en Anna Elisabeth van Haersolte. Hij trouwt op 1 september 1700 te Minnertsga met Rienckje (Rienna) Allegonda van Camstra. Rienkje is een dochter van Tjalling Homme G. van Camstra en Fockel van Burmania, die ook wel op Klein Hermana woonden. Ze is gedoopt op 20 maart 1674 te Leeuwarden. Na hun huwelijk wonen ze eerst in Leeuwarden, rond 1704 in Sexbierum. Hier worden hun kinderen geboren:

1. Rutger, gedoopt op 8 mei 1701 te Leeuwarden.
2. Allegonda Susanne, gedoopt op 9 juni 1702 te Leeuwarden.
3. Tjalling Homme, gedoopt op 31 augustus 1703 te Leeuwarden.
4. Arent Anthoon, gedoopt op 5 augustus 1708 te Sexbierum.
5. Goffe Gemme, gedoopt 12 januari 1710 te Sexbierum.
6. Swier, gedoopt 14 juni 1711 te Sexbierum.
7. Christina Rienna, gedoopt op 18 februari 1713 te Sexbierum.
8. Christiaan Siuck, gedoopt op 15 september 1715 te Sexbierum.

Op 16 februari 1704 werd Arent Grietman van Barradeel.

Rienckje overlijdt op 18 augustus 1719 te Sexbierum aan pokken, 45 jaar. Twee dagen daarvoor was haar vader Tjalling overleden op Klein Hermana. Twee jaar

later hertrouwt Arent op 28 september 1721 met Jets Maria Sirtema van Grovestins. Het stel gaat wonen op Klein Hermana in oktober 1721. Zijn schoonmoeder verhuist dan waarschijnlijk naar een ander huis in Minnertsga. In de Leeuwarder Courant uit die tijd staat dat Arent op 29 oktober dat jaar een ruilkoop aangaat met weduwe Margaretha van Dambits van Camstrastate onder Wirdum. Hij ruilt 6 pondemaat land bij Sexbierum voor een groot huis met tuin te Minnertsga. Zijn tweede vrouw Jets overlijdt op 26 maart 1743 te Leeuwarden, 57 jaar. Het zal wel zo zijn dat ze meerdere huizen bewoonden. In die tijd was het geregeld zo dat de welgestelden 's winters in een stad woonden en 's zomers meer op het platteland. Arent blijft tot 1753 Grietman en overlijdt op 6 januari 1760 op Klein Hermana, na een korte ziekte. Hij is dan 82 jaar. Op 22 januari wordt hij bijgezet in een grafkelder in de kerk te Minnertsga. Er vindt na zijn overlijden een boedelverkoop plaats op Klein Hermana:

Op Paasch-Dingsdag den 8 April 1760 praeys te 9 uur zal op ordinaris BOEL-ARTICULEN van BARRADEEL publicq by Stryk-geld worden verkogt: 11 Koeyers, 1 Rier, 5 Hoklingen, 1 Koe-Kalf, 4 Grauwe Koets-Paarden, 1 Vosse Kedde, 3 Koetsen en Caleffen; 1 Chais met vier wielen, 1 Dito met twee wielen, 1 Groninger Wagen, 1 Nieuwe Poolse, met 1 Baarder Sleet, 2 Sleep Troggen, 1 Zwarte Rolle; als mede veele Paarde Gereiden cum annexis, nog een Fraai SPIEGEL-JAGT met Zeil en Treil, en een ander SCHIP ook met Zeil en Treil; dit alles op **KLEIN HERMANA** te Minnertsga, voorts op de Boere Plaats aldaar in Leven by Wylen de Hoog Wel geboren Heer Jr. A. VAN HAARSOLTE gebruikt; als 2 Melke Koeyers, 2 Ossen, 2 Rieren, 3 Paarden, waar onder 1 Grauw Pool Merry, 1 Dito Geld, 3 Bruine Ruinen, 2 dito Merrien, en 1 zwart Merrie, Varkens, Schapen, 6 beflagen Wagens, 3 Eerd-Karren, 2 Floeggen, 4 Eiden, 1 Rolle, 1 Rasp en Snybank; Voorts Bedden en Bedskleeren Huisgeraden en Imboel en alles wat tot een goede Boere Recuw behoort. Wie daar aan Gadinge maakt, kome op voorze tyd en Plaetze.

1753 – 1776 Grietman Rutger van Haersolte

Rutger wordt gedoopt op 8 mei 1701 te Leeuwarden als zoon van Arent en Rienna. Hij trouwt pas als hij 44 jaar is op 5 september 1745 te Minnertsga met Anna Elisabeth van Haersolte (nicht?). Het huwelijk blijft kinderloos. In 1748 is Rutger lid der Staten van Friesland en volgt op 28 november 1753 zijn vader op als Grietman van Barradeel. In het Fries Museum is een schilderij van hem aanwezig, waarop hij staat in een blauw-rood uniform van stafofficier in het regiment Oranje-Friesland. Het is geschilderd door B. Accama. Later was hij lid van de Adminiraliteit te Harlingen. In de preekstoel in de kerk van Sexbierum staat op een inscriptie "Rutger van Haersolte, Grietman van Barradeel, 1768". Voor zijn

overlijden doneerde hij 1000 gulden aan de kerkvoogden te Minnertsga. Een heel bedrag voor die tijd, waarin een landarbeider 's zomers 250 gulden per jaar verdiende. Rutger overlijdt op 10 augustus 1776 te Minnertsga, 75 jaar.

1776 – 1795 Grietman Jan van Echten

Jan Baron van Echten werd geboren den 25ste mei 1741 in huize Echten te Ruinen (Drenthe) als zoon van Johan Baron van Echten, heer van Echten en Allegonda Susanne barones Van Haersolte (dus een dochter van Arent en Rienna). In oktober 1775 woonde hij al in Minnertsga, alwaar hij dan belijdenis doet. Hij gaat op 8 mei 1778 in ondertrouw . Jan woont dan in Minnertsga en zijn toekomstige vrouw in Leeuwarden. Hij trouwt op 24 mei 1778 te Pietersbierum met Johanna Eritia Wielinga. Zij is geboren op 1 oktober 1758 te Pietersbierum als dochter van Epeus Wielinga en Dido Cecilia van Idsinga. Toen haar vader overleed in 1773 erfde zij vele onroerende goederen, waaronder Hottingastate in Pietersbierum, waar zij ook (wel) woonde. Jan van Echten werd in 1776 Grietman van Barradeel. Het paar woont eerst (o.a.) in Pietersbierum, waar hun eerste dochter wordt geboren. Dit was Allegonda Susanne, geboren 23 juni 1779 te Pietersbierum. Allegonda is jong overleden. Ook zij hadden weer meerdere huizen want hun tweede dochter wordt in de winter van 1781 geboren in Leeuwarden. Dit was Dido Cecilia van Echten, geboren op 19 februari 1781. In verband met de Omwenteling en de Patriottentijd werd hij in 1795 van zijn ambt als Grietman ontslagen. Jan overleed als hij 54 jaar is op 6 januari 1796 te Minnertsga en werd te Pietersbierum begraven. Zijn vrouw was al overleden op 29 maart 1783 te Leeuwarden, 24 jaar.

1795-1816 geen Grietmannen wegens de Revolutie en Franse Tijd.

1816-1828 Carel Emilius Els baron Collot d'Escury.

(Nadien bleef het Grietmanschap in de familie want Age Tjepke Ruurd Sixma baron van Heemstra volgde zijn oudoom Collot d'Escury op en was Grietman van Barradeel van 1828 tot 1841. Hij woonde op Hottingastate te Pietersbierum. Na zijn vertrek werd deze state in 1844 afgebroken).

Wanneer er gegevens over Collot d'Escury zijn te vinden zoals op wikipedia en in het boekje "Om toer en tsjerke fan Minnertsgea" uit 1948 zijn deze vaak overgenomen uit onderstaand woordenboek.

Biografisch woordenboek der Nederlanden door A.J. van der Aa uit 1859

Escury (Carel Emilius Els Baron Collot D'), broeder van den voorgaande (Hendrik, dz), werd Jagtofficier in 1809; Maire van Minnertsgea, algemeene Raad van het department Friesland en President van de Kantonale vergaderingen in het Arrondissement Leeuwarden in 1813, Schout van Minnertsgea en in 1816 Grietman van Barradeel. Ook is hij geweest Lid van de Ridderschap en de Staten van Friesland, en van de Tweede Kamer der Staten Generaal. Hij was gehuwd, eerst met Dido Cecilia, dochter van Jan Baron van Echten, en daarna in 1819 met Anna Clara Electa Walburga Baronessa van Asbeck. Hij overleed te Leeuwarden den 27ste Januarij 1828. Zijne weduwe stierf aldaar den 29sten Mei 1851. Er komt van hem een Latijnsch gedicht voor voor de Musea Juveniles van zijnen broeder (Hendrik). Welk een beminnaar van wetenschap en kunst hij was, bleek in 1831 bij de verkooping van zijne aanzienlijke bibliotheek en verzameling schilderijen, plaatwerken enz. Ook was hij de bevorderaar van den jeudigen toonkunstenaar van Bree. (zie Nieuwe Alg. Konst- en Letterb. D IX (1798) bl 95,96; van Sminia Verv. Op de Naaml. Van Grietm. Blz 23,24.)

Carel Emilius Els Baron Collot d'Escury

Bevindingen DZ:

Biografie Carel Emilius Els Baron Collot d'Escury

Carel werd op 26 mei 1779 geboren in Rotterdam als zoon van Johan Marthe Collot d'Escury en Wilhelmina Christina barones du Tour. Toen hij 18 jaar was ging hij studeren aan de Hogeschool in Groningen met als studierichting Latijns en hedendaags Recht. Hij rondt deze studie niet af. Dit zal wel te maken hebben met het feit dat hij op 1 april 1798 in de Hervormde kerk te Leeuwarden trouwde met Dido Cecilia van Echten. Dido was net 17 jaar maar al 2 jaar wees. Ze was geboren op 19 februari 1781 te Minnertsga, op state Klein Hermana, dat al lange tijd familiebezit was en de woonstee van de Grietmannen van Barradeel in de 18de eeuw. Ze was een dochter van Jan van Echten en Johanna Eritia Wielinga en het tweede kind in dit gezin maar haar zusje Allegonda, geboren op 24 januari 1779, was jong overleden. Toen haar vader begin 1796 overleed was ze enig erfgename.

Haar moeder overleed toen Dido twee jaar was, vandaar ook dat ze jong trouwde. De familie was in het bezit van vele boerderijen en landerijen rondom Minnertsga. Hierdoor kreeg haar man Carel veel invloed in die regio want in die tijd was je stemrecht afhankelijk van de hoeveelheid floerenrechten, die je moest afdragen. De floerenrechten waren gebaseerd op de stemgerechtigde boerderijen en grond, die je bezat. Hij betaalde daardoor in die tijd de meeste belasting van Noord Nederland. Alleen in Nederland betaalde iemand uit Limburg meer. Meer dan 25 procent van de landerijen rond Minnertsga was in 1832 (begin kadaster) in bezit van deze familie. Ze woonden dus in Minnertsga maar verbleven ook geregeld in hun huis in Leeuwarden, aan de Wirdumerdijk.

Uit hun huwelijk werden 5 kinderen geboren:

1. Johan Willem Marthe, geboren 18 september 1801 te Minnertsga. Hij overlijdt op 23 september 1873 te Nieuwpoort (België), 72 jaar.
2. Eritia Johanna, geboren 20 mei 1803 te Leeuwarden. Ze overlijdt als ze 5 jaar is te Leeuwarden op 8 oktober 1808.
3. Caroline Emilie (roepnaam Carol), geboren 6 januari 1806 te Leeuwarden. Ze overlijdt in Amsterdam op 15 februari 1834, 28 jaar.
4. Jan Arend, geboren 30 januari 1810 te Leeuwarden. Hij overlijdt dezelfde jaar te Minnertsga op 30 september 8 maanden jong.
5. Anna Johanna Elisabeth (roepnaam Jansje), geboren 27 mei 1811 te Minnertsga. Jansje overlijdt als ze 50 jaar is op 15 juni 1861 te Brummen (Gelderland) in Huize De Groote Zegerij.

In 1809 werd Carel door Koning Lodewijk, broer van Napoleon Bonaparte, benoemd tot Officier van de Jacht in Friesland. In 1811 werd hij Maire (soort burgemeester) van Maire Minnertsga. In de Franse tijd was Barradeel opgedeeld in 3 Maires, waaronder die van Minnertsga, waar ook Tzummarum onder viel. Na de bevrijding in 1813 werd de Maire Schout genoemd en zorgde voor de rechtspraak en ordehandhaving. In deze tijd bekleedde Carel steeds meer ambten

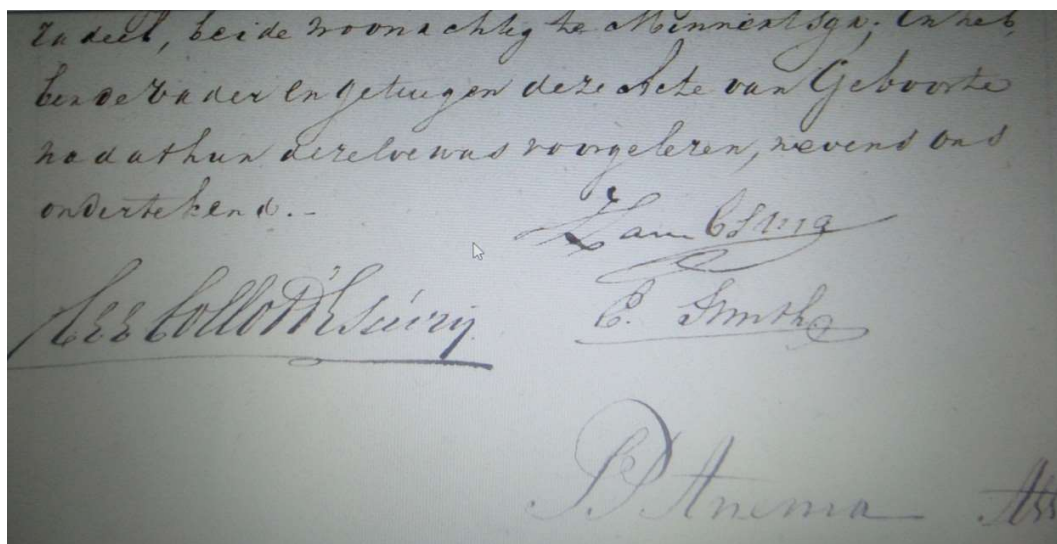
en werd hij van 1816 tot 1828 Grietman van Barradeel met Minnertsga als hoofdplaats van deze Grietenij. Toen hij op 29 juni 1816 Grietman werd, was de Grietenijkamer nog in het stadshuis van Harlingen gevestigd. Omdat Minnertsga toen het grootste dorp van de Grietenij was, werd besloten om de Grietenijkamer en dus de administratie naar dit dorp te verplaatsen. In 1822 werd de voorkamer gehuurd van de herberg "Het wapen van Friesland". In onze tijd, tot sinds kort, was dit de snackbar van Wietse en Wijke de Vries, Meinardswei 54. Dit bleek ook niet ideaal. Er was te weinig ruimte en teveel lawaai vanuit de herberg. In 1825 werd besloten tot aankoop van het pand daar tegenover. Tegenwoordig is dit de Tsjillen 26. Deze situatie duurde tot 1832, waarna het secretariaat werd overgeplaatst naar Sexbierum, mede ook omdat de Grietman daar woonde.

Van 1814 tot 1817 was Carel lid van de Provinciale Staten. Daarna van 21 oktober 1817 tot 18 oktober 1819 was hij lid van de Tweede Kamer der Staten Generaal. Dit deed hij tegelijk met zijn vader totdat die op 1 december 1817 overleed. Hij zal wel bij zijn ouders hebben geloged, als hij in 's Gravenhage vertoefde. Ook was zijn broer Hendrik dat jaar daarop lid van de Tweede Kamer. Hendrik was hier in zijn loopbaan twee keer voorzitter van. Carel werd bij besluit van 28 augustus 1814 erkend onder de Edelen van Friesland. Zijn vader en diens broers werden bij Koninklijk Besluit van 14 januari 1816 ingelijfd in de Nederlandse Leeuw en kregen, evenals hun nazaten, de titel van Baron (of Barones), waarbij dus ook Carel "Baron" voor zijn achternaam ging zetten. Dit verschil is te zien bij de geboorte-akten van hun kinderen. In Minnertsga werd hij echter aangeduid als "De Dikery". Dit is een verbastering van zijn achternaam omdat volgens Jhr van Eijsinga, voorheen uit Sint Nyk, de "s" niet wordt uitgesproken in d'Escury, evenals de "t" van Collot. Toen zijn zoon Johan wat ouder werd, was het al "de âlde dikery" in de volksmond. Voordat hij lid werd van de Tweede Kamer, overleed zijn vrouw Dido op 3 augustus 1817 te Leeuwarden, 36 jaar. Dit zal meegespeeld hebben om daarna wel steeds naar Den Haag af te reizen. De reden dat dit lidmaatschap weer werd beëindigd zal wel te maken hebben met het feit dat hij op 22 juli 1819 hertrouwde met Anna Clara Electa Walburge, barones van Asbeck zu Berge und Munsterhausen. Zijn tweede vrouw werd door Carel Annette

genoemd. Carel kreeg een ambt dichterbij en werd gekozen om weer lid te zijn van de Provinciale Staten. Dit ambt had hij tot aan zijn overlijden.

Zijn tweede vrouw Anna Clara was in 1792 geboren te Leeuwarden als dochter van Gerrit Ferdinand baron van Asbeck en Petronella Agatha baronesse van Plettenberg. Zijn moeder woonde nog in Den Haag en was daarom niet bij hun huwelijk aanwezig. Wel een ander familielid met een volmacht van haar. Uit dit huwelijk werden nog twee kinderen geboren:

1. Emond Carel Emilius, geboren 4 maart 1823 te Minnertsga. Hij overleed op 15 maart 1845. Hij is dan 22 jaar en student aan de Hogeschool te Utrecht. Twee jaar daarvoor liet hij in september 1843, samen met zijn broer, zich inschrijven bij het gezelschap op het Franeker Atheneum. In het album academicum staat daarbij zijn zinspreuk: "Goud? Dat is een schat op aard. Maar vriendschap is meer waard." De zinspreuk van zijn broer Tjalling was: "Friesland bovenal." Tjalling bleef dan ook in Friesland en werd later burgermeester van Barradeel. Emond en zijn jongere broer Tjalling zijn bijgezet in hun grafkelder op het kerkhof te Minnertsga.

A photograph of a handwritten document, likely a birth certificate, with several signatures. The text is in Dutch and mentions 'Minnertsga'. The signatures are written in cursive. One signature is 'Carel Collot d'Escury' and another is 'E. Smit'. There is also a signature that looks like 'P. Anna'.

Handtekening van Carel Collot d'Escury op de geboorte-akte van zijn zoon Emond op 5 mei 1823. Als Grietman zijnde heeft hij heel wat handtekeningen gezet onder akten maar dan aan de rechterkant. Hier staan nu de handtekeningen van de secretaris van Barradeel, Eeuwe Smit. Hij zou als laatste in de kerk van Minnertga worden bijgezet in november 1825, 28 jaar, 3 maanden na zijn vrouw. Na 1827 mocht dit niet meer. Ook staat de handtekening van S.P.

Anema er onder. Hij was assessor (wethouder) van de Grietenij en huurder van de boerderij Great Orxma te Minnertsga, die in bezit was van Collot d'Escury.

2. Tjalling Minne Watses, geboren 29 maart 1825 te Minnertsga. Niet lang nadat zijn moeder in 1851 overlijdt, trouwt Tjalling (onder huwelijks voorwaarden) dat jaar op 19 november 1851 te Leeuwarden met Maria Taad Wierdsma. Maria is dan 30 jaar, geboren en wonende te Leeuwarden als dochter van Mr. Pieter Wierdsma en Johanna Elisabeth Wichers. Haar vader is dan al overleden en haar moeder woont in Leeuwarden. Ze krijgen 2 kinderen:

a. Anna Clara Electa Walburga, geboren op 8 november 1852 te Leeuwarden.

b. Johanna Elisabeth, geboren 5 maart 1857 te Oudeschoot. Haar vader is dan net burgemeester van Barradeel.

Hij laat dat jaar een huis bouwen in Sexbierum. De eerste steen wordt op 20 augustus 1857 gelegd door zijn oudste dochter, naar wie het huis ook wordt genoemd: Walburgastate. Van 1902 tot 1984 zou dit het gemeentehuis van de gemeente Barradeel zijn.

Maria overlijdt op 16 januari 1873 te Leeuwarden, 51 jaar.

Tjalling overlijdt op 14 mei 1887 ook te Leeuwarden, 62 jaar.

Terug naar Carel:

Door zijn functie als Grietman kreeg hij 2 keer Koninklijk bezoek. Eerst in 1818 van Koning Willem I met zijn zoon Frederik. In 1820 kwam Frederik nog een keer met zijn gevolg op doorreis door Friesland (zie visites). Omdat Carel grote interesse had voor kunst en wetenschappen, verbleven op Klein Hermans geregeld personen, die hun kinderen op dit gebied wat konden leren, zoals de kunstschilder Eelke Jelles Eelkema en de latere componist Johannes van Bree.

Op 18 december 1827 deed Carel op Klein Hermana zijn ontslag mee als Grietman aan het Grietenijbestuur, dat al door de Koning was verleend. Hij zou zijn 1000 planten, waaronder 64 hortensia's op het landgoed Klein Hermana niet meer zien bloeien. Wellicht voelde hij zijn krachten al afnemen want hij overleed 6 weken later op 27 januari 1828 in Leeuwarden, na een kortstondige ziekte, in hun huis nummer D 125. Dit huis was allang in familiebezit en is ook het huis ,waarin zijn eerste vrouw Dido was overleden.

Bij Koninklijk Besluit van 1827 werd het worden begraven in kerken verboden zodat zijn vrouw Annette midden op het kerkhof te Minnertsga een grafkelder liet maken, dat vier dagen na zijn overlijden de laatste rustplaats zou worden van Carel Emilius Els Baron Collot d'Escury, evenals van zijn vrouw Annette in 1851, hun beide zonen Emond en Tjalling en tevens van Maria, de vrouw van Tjalling. Ook wordt hun kleindochter Anna Clara Electa in 1927 op dit kerkhof (niet in de grafkelder) begraven, evenals haar man Johan S. Baron van Harinxma thoe Slooten in 1904.

Na het overlijden van Carel blijft het gezin in Leeuwarden wonen en wordt het bezit rond Minnertsga afgebouwd. In 1851 blijkt Annette nog in het bezit te zijn van de nummers 96 (Haitsmastate) en de naast gelegen nummer 100 (Great Orxma). De kinderen uit zijn eerste huwelijk kregen verreweg het meest door vererving (zie verder).

Op visite bij het gezin van Baron Collot d'Escury

In de hoedanigheid van Grietman kreeg Carel Emilius geregeld hoogstaand bezoek zo ook dus in 1818 en 1820 toen een Koninklijk gezelschap een rondreis maakte door Friesland. Eén en ander is beschreven in het Jaarboek van het Koninkrijk der Nederlanden van 1818 en 1820.

30 juni 1818

Op den 30sten juni reed Z.M. met den Prins en gevolg eene keer naar Franeker en Harlingen. Aan het dorp Donjum bij Franeker stapte Z.M. af en bezigtigde de kerk aldaar. Te Franeker werd Z.M. door Burgemeester plegtig ontvangen. Na de Akademie bezocht en eenige verversching, door den Heer A.G. Camper aangeboden, gebruikt te hebben, hervatte Z.M. de reis van Harlingen. Ook hier was alles tot een plegtig onthaal in gereedheid; het verblijf echter was kort. Op de terugreis over Minnertsga werd Z.M. met Hoogstdeszelfs Zoon en gevolg op een prachtig middagmaal onthaald door den Heer C.E.E Collot d'Escury, Grietman van Barradeel. – Alle de ingezetenen der gemeenten, door Z.M. op dezen togt gepasseerd, gaven derzelver gevoelens door eerebogen en vlaggen en vreugdegejuich te kennen. Des avonds om elf uren kwam Z.M. te Leeuwarden terug.

Willem I rond 1810, opvolger van Willem V

27 juni 1820

De volgende ochtend vertrok Z.K.H. van den Gouverneur vergezeld uit de stad, ten einde de steden Franeker en Harlingen met een bezoek te vereeren. Op Hoogstdeszelfs terugreize behaagde het den Prins op het buitengoed van Jhr. Collot d'Escury te Minnertsga het middagmaal te nemen, waarna Z.K.H ten tien ure des avonds te Leeuwarden terugkeerde.

Ook was Collot d'Escury liefhebber van wetenschap en kunsten en vond het daarom belangrijk dat zijn kinderen tijdens hun opvoeding les kregen in muziek- en schilderkunst. Hij nodigde hiervoor de latere componist en orkestmeester Johannes van Bree en de kunstschilder Eelke Jelles Eelkema uit om enige tijd op Klein Hermana te verblijven.

Johannes verbleef zelfs vier jaar in Minnertsga en wel van 1815-1819. Hij werd later de talentvolste en bekendste componist van Nederland in de negentiende eeuw. Hij was geboren op 29 januari 1801 te Amsterdam en overleed daar ook op 14 februari 1857, 56 jaar.

Johannes op jongere leeftijd

Hieronder een deel uit zijn necrologie zoals dat is gepubliceerd in het Algemeen Handelsblad van 16 februari 1857.

Johannes van Bree was zowel een uitmuntend en beroemd toonkunstenaar als virtuoos, componist, orkestmeester en muziekonderwijzer. Hij werd op den 29sten Januarij 1801 te Amsterdam geboren. Reeds in zijn vroegste jeugd gaf hij blijken van een buitengewonen aanleg voor de toonkunst. Zijn vader, een geacht muziekmeester, beijverde zich dit talent vroegtijdig aan te kweken door hem in het viool- en pianospel te onderwijzen. Met zijne ouders naar Leeuwarden verhuisd zijnde, was hij weldra zijn vader behulpzaam in het lesgeven, pianostemmen enzovoort. Een bijzonder geluk voor de jonge van Bree was het dat de Heer Collot d'Escury hem de muzikale opvoeding zijner kinderen toevertrouwde en hem gedurende 4 jaren, te weten van zijn 14de tot zijn 18de jaar, op het adellijke slot of Stins te Minnertsga, nabij Leeuwarden, een onbezorgd leven verschafte. Hier vond hij boeken, muziek, een beschaafd verkeer en tijd tot

studeren. Hij vorderde zodanig, dat hij zich van tijd tot tijd op openbare concerten te Leeuwarden op de viool met de meesten bijval kon doen horen. Maar nu begon hem deze anders zo aangename werkkring te beperkt te worden en hij vertrok naar Amsterdam.

(zie ook wikipedia)

Eelke Jelles Eelkama werd geboren te Leeuwarden, den 8sten Julij 1788. Hij verloor op zijn zesde of zevende jaar het gehoor en werd met zijn elfde jaar in het Instituut voor doofstommen te Groningen opgenomen. Hier genoot hij onderwijs in de teken- en schilderkunst en verwierf in 1804 de hoogste prijs voor het best getekend academiebeeld in de tekenschool van den Heer G. de San. Bij de zijnen in 1807 teruggekeerd, hield hij zich ijverig bezig met tekenen en schilderen van landschappen met vee, van bloemen en vruchten en gaf ook les in de tekenkunst. Om zich verder te oefenen vertrok hij vervolgens, voor rekening van Willem I, naar Parijs en op eigene kosten, grootendeels te voet, naar Frankrijk, Zwitserland en een gedeelte Italië. Later bezocht hij ook Londen. Hij hield zich daarna te Haarlem en te Amsterdam op, in welke stad hem een nieuwe ramp trof: hij werd blind. Te Leeuwarden teruggekeerd leefde hij nog twee jaren en werd door den dood van zijn lijden verlost op den 27sten November 1839. Als bloem- en fruitstukteekenaar had hij de meeste verdiensten.

Bovenstaande is uit het Biografisch Woordenboek der Nederlanden bevattende levensbeschrijvingen van zoodanige personen, die zich op eenigerlei wijze in ons Vaderland hebben vermaard gemaakt (uit 1859).

Eelke, geschilderd door zijn leerling Cornelis Bernardus Buijs. Cornelis was een zoon van de zus van Eelke (Hielkje)

Bevindingen dz:

Eelke Jelles Eelkema (ook Eelkama) woonde bij de volkstelling van 1829 met o.a. zijn broer Sjoerd op de Grachtswal 23 te Leeuwarden. Beide waren ongehuwd. In 1832 was hij eigenaar van dit pand met daarachter een pleziertuin van 300 m². Het stond op het oostelijk deel van de Willemskade. Ik ontdekte dat dit het huidige pand is van Eringa op de Oostergrachtswal nummer 125, tegenover de Blokhuispoort. Al tientallen jaren een winkel in geluidsapparatuur. Niet echt passend bij de dove Eelkema.

In de zomer van 1821 verbleef Eelke enige tijd op Klein Hermana te Minnertsga en maakte tientallen tekeningen van de state en het daarbij behorende landgoed. In september 1821 maakte hij ook een schilderij van Klein Hermana. Tegenwoordig is dit in bezit van de familie Van Eijsinga uit Sint Nyk, afstammelingen van Baron Collot d'Escury (zie verder).

Schilderij van Eelke Jelles Eelkema, dat ik ontdekte in de kamer van Jhr Van Eijsinga op Boschoord nabij Sint Nyk, tijdens mijn bezoek eind jaren negentig. Eigenlijk was het me te doen om de sepiatekeningen van Eelke. Deze kreeg ik later.

Eelke schilderde ook meerdere stadsgezichten zoals het schaatsen nabij de Vrouwpoortsbrug, de Oldehove en enige van de Prinsentuin in Leeuwarden. Ook van de omgeving van Gaasterland, waaronder het Rode Klif.

Hij overleed op 51-jarige leeftijd op 27 november 1839 te Leeuwarden op nummer I. 93. Eelke woonde toen in bij het gezin van zijn zus Hielkje. Haar man Hendrik Buis was daar koffieschenker en tapper, voorheen zilversmid. Er waren nog 6 oudere kinderen in huis, evenals zijn ongehuwde broer Sjoerd, die koopman was en dienstmeid Lutske. Volgens Wopke Eekhof, stadsarchivaris van Leeuwarden in die tijd, komt wijk I. nummer 93 overeen met het pand in de Prinsentuin. In die tijd stond er nog een huis, meer ten oosten van het voormalige zomerhuis, nu De Koperen Tuin. Een geliefde omgeving van Eelke. Hij kon hier niet meer van genieten want naast zijn doofheid was hij dus al twee jaar blind. Hij

was niet onbemiddeld, wat ook al bleek uit zijn huis aan de Grachtswal. Hij liet de familie een bedrag van fl. 8609,87 na.

Zie ook wikipedia, waarop meerdere van zijn schilderijen/aquarellen.

Een visite, die wat minder fortuinlijk eindigde was die van **Madelon van Haren**. Ik werd eind vorige eeuw benaderd door de heer Hekkenberg, conservator van het kasteel in Doorn, met de vraag of ik hier iets meer van haar wist. Pieter B. Winsemius verhaalde hier al over bij zijn hoofdstuk over Collot d'Escury in het boekje Om toer en tsjerke fan Minnertsgea, waarbij hij vermeldde dat ze bij haar verblijf op Klein Hermana op 28 september ongelukkig ten val kwam, de nek brak en op slag dood was. Dit wordt tevens vermeld in onderstaand artikel.

Geschiedkundige herinneringen uit de voormalige grietenijen 1861

Onno Zwier van Haren was in Februarij 1738 in de echt getreden met Sara Adeleida van Huls. Zij was eene hem waardige vrouw, bij welke hij, zooals vroeger gezegd is, elf kinderen verwekte.

De zesde genoemde, Magdalena Adriana, geboren te 's Gravenhage den 23 April 1746, trad den 7 Februarij 1773 te Wolvega in den echt met Frederik Ernst des Heiligen Roomschen Rijksgraaf van Hohenlohe en Gleichen. ... Waarschijnlijk is hij (Frederik) in 1794 of 1795 overleden. Zijne echtgenoote logeerde in het laatst van haar leven op Klein Hermana te Minnertsga, toebehoorende aan Jhr C.E.E. baron Collot d'Escury, alwaar zij in het jaar 1822, ten gevolge van eenen ongelukkigen val van de trappen, is overleden.

In de Opregte Haarlemmer Courant, 's Gravenhage Courant en de Leeuwarder Courant werd de volgende advertentie geplaatst:

Op heden overleed, tot onze bittere droefheid, aan een zeer onverwagt toeval, in den gezegenden ouderdom van 76 jaren en 5 maanden onze hartelijk geliefde moeder, Vrouwe Magdalena Adriana Douariere Gravinne van Hohenlohe Langenburg, geboren Baronesse van Haren.

S.Ph. H. Gravinne van Hohenlohe Langenburg. Mede uit Naam mijner Broeders en Zuster, Klein Hermana, onder Minnertsga, den 28 September 1822.

Inventarisatie Collot d'Escury, na zijn overlijden:

Dorpskrant februari 1989: Gosse Vogel over testament Collot d' Escury

.....De notaris heeft er veel werk van gehad want er was nogal wat te verdelen. Beide keren was Carel getrouwd buiten gemeenschap van goederen maar wel in gemeenschap van winst en verlies. De boedel bestond uit 5 delen: 1. Carel; 2. Dido; 3. van hun beiden; 4. van Anna Clara en 5. van Carel en Anna Clara.

Toen Dido overleed was er wel een inventarisatie opgemaakt maar dit was niet verdeeld. Dido had nogal wat aan goederen. Van haar vaderskant bracht ze bij haar trouwen 188.000 gulden aan goederen in en van haar moederskant, de Wielinga's, voor 627.000 gulden inclusief de waardepapieren voor 900.000 gulden. Carel had ook het nodige en ook Anna Clara was niet arm toen ze trouwden.

Dorpskrant juni 1989: Nazaten C.E.E. baron Collot d'Escury

Gosse Vogel meldt nog iets over de nazaten van Carel Emilius, die in Friesland wonen:

Carel en Anna Clara kregen twee zonen. De jongste was Tjalling Minne Watze, geboren 29 maart 1825 te Minnertsga. Hij trouwt met Maria Taad Wiersma uit Leeuwarden. Ze krijgen 2 meisjes te weten Anna Clara Electa Walburga en Johanna Elisabeth Elst. Anna Clara, geboren op 8 november 1853, trouwt op 8 juli 1874 met Mr. Johan Sippe Baron van Harinxma thoe Slooten. In de volgende eeuw trouwt hun kleinkind, ook Anna Clara Electa Walburga met Jonkheer Cees van Eysinga, die tegenwoordig (1989) eigenaar zijn van Epemastate te Ysbrechtum. (Gosse en zijn vrouw Tine bezochten Epemastate in 1989 en konden

de inventarislijst lenen, die ze in een week hebben overgetypt. Vandaar de vele details hieruit. dz).

Uit lezing Gosse Vogel januari 1990 over Collot d'Escury voor ver. Oud-Barradeel:

Gosse vertelt over de familie Collot d'Escury en haalt aan waaruit de boedelverkoop uit bestond. Hij vond nog in het archief van notaris Kutsch de volgende boeken en schilderijen. Het betrof vele boeken, waaronder 4 boeken van P. Winsemius, Chronyk van Friesland uit 1622. Eén ervan werd verkocht aan Uitgever Bloemsma uit Minnertsga voor 3 gulden. De printen, schilderijen en tekeningen bestonden uit 78 pracht- en praalwerken, waaronder vele van Friesland, verkocht voor 10 gulden. Dan nog 72 schilderijen, waaronder Paulus Potter, voorstellende een stier, die zich tegen een paal wrijft. Verkocht voor 46 gulden. Het meeste bracht op een schilderij van Jan Steen, voorstellende een biddende boerin met haar kind op schoot. Verkocht voor 395 gulden. De hele boedelverkoop bracht op een bedrag van 12.661,70 gulden.

Hierna een opsomming van de getaxeerde goederen incl. de schulden zodat men op een bedrag kwam van ruim 1,1 miljoen gulden, waarvan onroerend goed met een bedrag van bijna 1 miljoen. De uiteindelijke nalatenschap werd als volgt verdeeld: Anna Clara krijgt bijna 41.000 gulden en Emond en Tjalling elk 30.000. Omdat het meeste uit de nalatenschap van Dido van Echten kwam kregen de andere 3 kinderen de rest te weten: elk ruim 350.000 gulden.

Onroerend goed onder Minnertsga

Deze nummering had ik ook al uit het kadaster van 1832 maar werd op deze manier bevestigd. Eigenlijk zou het vlotter gaan om op te noemen welke boerderijen en grond niet van de familie was.

Nummer 2: nu Ferniawei 2 (Jochum Bekius). Een zathe met landen met huis en schuur in gebruik bij Steven Fokkes Feenstra. Deze boer was een goede kennis van de familie. Hij had een lening bij Carel van 2000 gulden maar hoefde hier geen rente over te betalen. Ook werd hij opgeroepen bij de taxatie rond de afwikkeling van Klein Hermana. Meer betreffende de boerderijen en diens bewoners.

Nummer 13: geweest café van Dirk Dijkstra, in onze jaren de brandweergarage. Tot voor kort nog pension van Wietse en Wijke de Vries. Dit waren rond 1830 vier huizen (13,13a,b,c) achterelkaar in de zg. (wijde) steeg, nu deel van de Meinardswei. Toen: nummer 13 met bleekveld en tuin werd toen bewoond door Pieter Jans Jeltema en anderen.

Nummer 56: Lytsebuorren 13, in onze tijd bewoond door Johannes Vogel – Frans de Jong – Marten van der Kuur. Toen: een huis met slot en tuin , genaamd “Het Blauwe Huis” (door de dakpannen?), in gebruik bij Fokke Stevens Feenstra.

Nummer 74: Meinardswei 5, in onze tijd winkel en woonhuis van Hengst – Van der Schaaf en nu De Koning. Toen: een huizinge met stalling, schuur, bleek en erf, de Oyevaar genaamd, in gebruik bij Waling Jans Bosch.

Nummer 83: Miedleane 8, in onze tijd verbouwd door Johnnie Revolver, lange tijd garage en huis van Folkert de Groot. Toen: een zathe en landen in gebruik bij Johannes Ates Wiglama.

Nummer 98: Het zg. Swarthûs, afgebroken in onze tijd. Stond achter Germ Wassenaar op de Wiebe Binnemaleane 6. Toen: een zathe en landen in gebruik bij Johannes Tjeerds Faber.

Nummer 99: Onze tijd: Wiebe Binnemaleane 2, A.W. Schuiling. Toen: een zathe en landen, de zg. “Lange Schuur”, in gebruik bij Jan Sjoukes Vrieswijk. (zie notariële akten toen zijn schoonvader dit kwam te huren van Carel en Dido in juni 1814). In 1843 is dit gesloopt en werd de huidige schuur gebouwd.

Nummer 100: Great Orxma, Tjessingawei 1/3. Onze tijd de familie Cor Nagel en J. Hoekstra. Toen zathe en landen in gebruik bij Sjeerp Pieters Anema. Sjeerp was ook wethouder (assessor) van Barradeel (zie handtekening Carel).

Nummer 101: Onze tijd: Hichtum, Tjessingawei 6, bewoond door de fam. D. Hemstra. Toen: een zathe en landen in gebruik bij Abe Pieters Anema.

Nummer 111: Onze tijd: Hoarnestreek 7, voorheen bewoond door fam. D.A. Bloembergen. Toen: een huis, stal en schuur in gebruik bij Cornelis Sjoerds Bakker. Zijn land had hij niet bij huis.

Nummer 115: Onze tijd: Grienedyk 3, fam. Huizinga. Toen: een huizinge met stal en tuin aan de Groendijk onder Minnertsga in gebruik bij Klaas Heres Dijkstra.

Nummer 116: Onze tijd: Hearewei 2, W.B. van Gellekom. Toen: woonhuis en tuin onder Minnertsga, in gebruik bij Jan Everts van der Woude.

Nummer 118: voorheen Alma, Durkiebuorren, afgebroken eind jaren zestig, schuitemogenover Hearewei 2. Toen: een zathe en landen in gebruik bij Sjoerd Reimers Koopal.

Nummer 119: Nu: Paardencentrum Klein Hermana. Toen: Klein Hermana inclusief zg. Nieuwe gebouw en grond. De state wordt getaxeerd op 9600 gulden. Het nieuwe gebouw e.d. incl grond op 3360. De tuinmanswoning en grond (zelfde nummer) op 300 gulden. Het lytshuis en grond voor 147 gulden. Het Bosch met alles zoals schiphuis en zomerhuizen (koepels) voor 9939 gulden en de elf stukken weid- en bouwlanden, groot 18 bunder voor 18054 gulden (in 1883 en 1908 weer verkocht).

Nummer 120: Nu: Sellinge (de Pôlle), Hearewei 15 en 17, lang bewoond door de familie Zoodsma. Toen: een zathe en landen, groot 36 bunder en 74 roeden met huis en schuur, in gebruik bij Dirk Sijens Algera.

Nummer 122: Moledyk nr 1, bewoond door de familie R. Wiersma. Toen: huis in gebruik bij Hendrik Wenk.

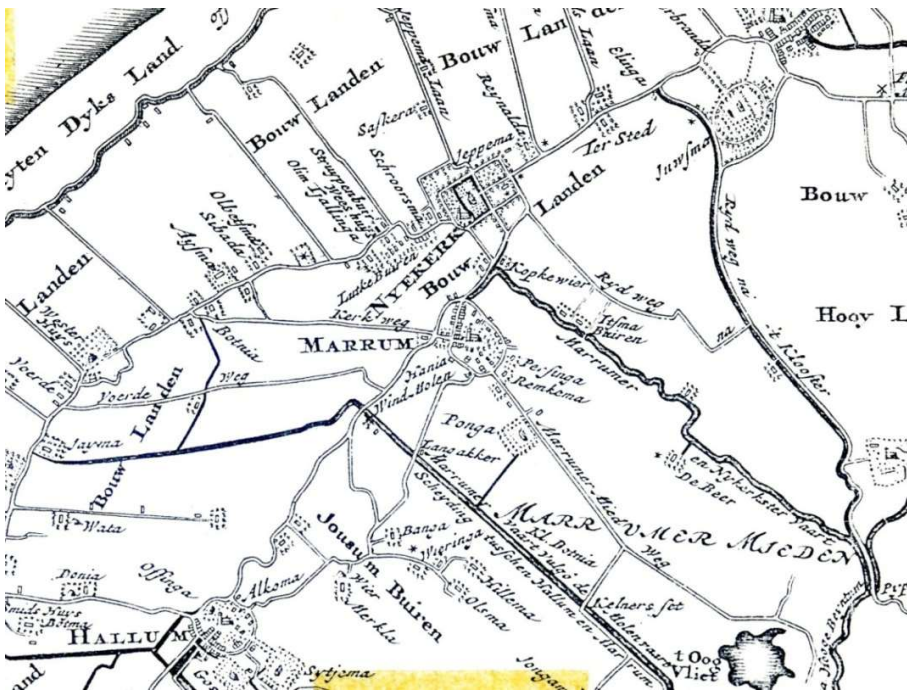
Nummer 124: Voorheen huis aan de zuidwestkant van de Moledyk aan de opvaart. 1828: woonhuis in gebruik bij Jan Harings Bontekoe.

Nummer 129: Nu: Miedleane 25, bewoond door fam. S. Bouma, hoek Oudmeer en Wiid. Toen: een huizinge met twee stukken bouwland, Meerswal genaamd, staande en gelegen onder Minnertsga, in gebruik bij Gerben Heerkes Meersma.

Verder nog (ongenummerd):

Een schone Hovinge met bomen en beplantingen in gebruik bij Steven F. Feenstra en ten zuiden van Johannes Pieters Vogel. Later Hannema's hof. Nu huizen van de Stasjonstrjitte.

Een schone tuin, achter de Langestreek te Minnertsga, in gebruik bij notaris Steensma, groot 18 roeden, belendend (naast) ten Oosten Cornelis Jelles Tjessinga, ten zuiden gebruiker, ten westen de rijdweg en ten noorden Bouke Lieuwes Tuinhof.

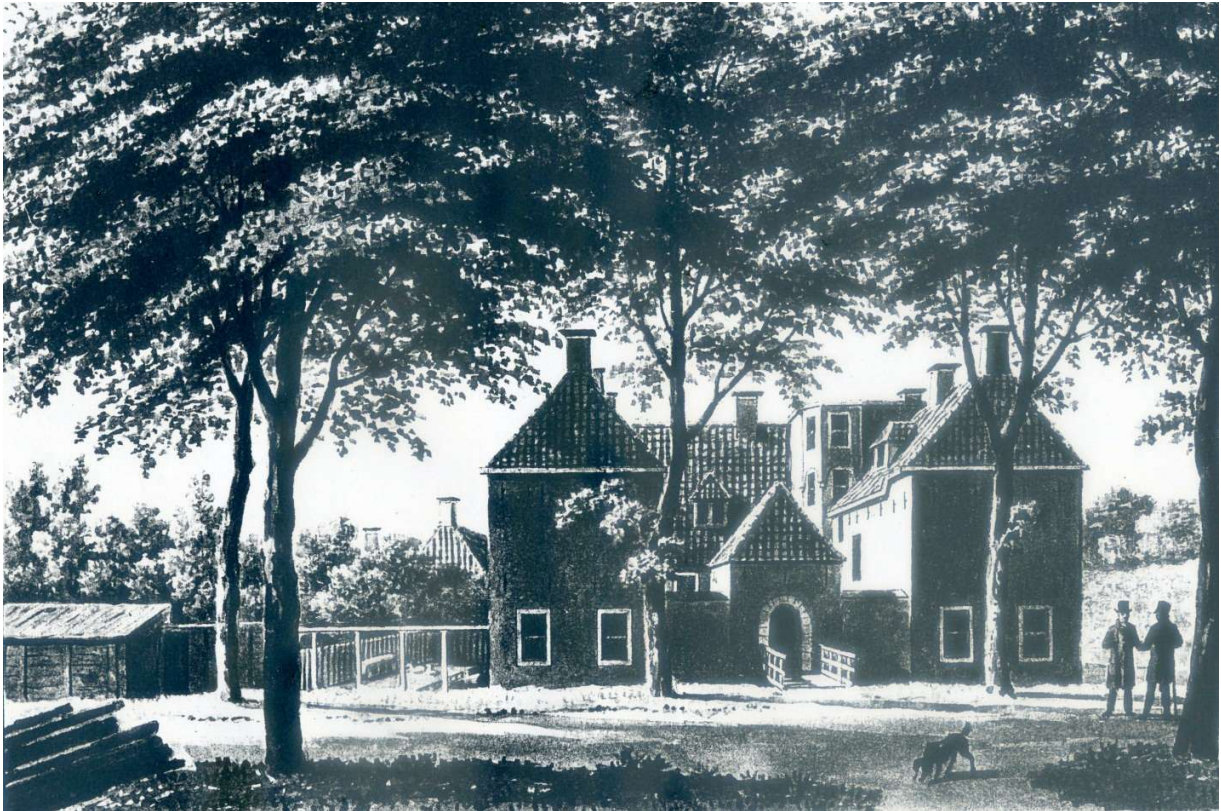

Kaart van de omgeving van Marrum. Het landgoed links midden was Westerhuis, ook een woonstee van de familie Collot d'Escury. Later werd dit verhuurd en was het in 1832 eigendom van Johan, de oudste zoon van Carel en Dido.

Rondgang door en rond het woonhuis van de familie Collot d'Escury in Minnertsga

Carel en Dido en later Carel met zijn tweede vrouw Annette en hun kinderen woonden zowel in Leeuwarden, als in Westernijkerk en op Klein Hermana in Minnertsga. In april 1828 werd er een inventarisatie en taxatie gemaakt van de spullen in deze huizen. State Klein Hermana bestond uit vele vertrekken. Deze werden in die 2 weken vanaf midden april door hen bezocht en beschreven. Hier de volgorde van beschrijving:

Torentje bovenste kamer (soort bergruimte) – torentje tweede kamer – zolder – provisiekamertje op zolder – slaapkamertje bij zolder – rommelzolder – overloop – provisiekamertje bij trap – portaal – kinderkamer – slaapkamer – gang boven – zaal – voorhuis – eetzaal – portaal tussen eetzaal en dessertzaal – dessertkamer – kleine logeerkamer – grote logeerkamer – mangelkamer – provisiekamer – gang – keuken en poeskeuken – smeerkamer – beneden voorhuis – knechtskamertje – kantoortje – blauwe kamer – kamertje achter blauwe kamer – slaapkamer achter kabinetje – jelleskamer – freulekamer – binnenplaats – koetsenkamer – bibliotheekkamer – witte kamer – wijnkelder.

Tekening van Eelke Jelles Eelkema van de achterzijde van Klein Hermans om een idee te krijgen van de vele kamers. Op het schilderij uit september 1821 zijn de voorkamers te zien, evenals rechts het zg nieuwe gebouw.

In het Nieuwe gebouw: draaikamer – nettenkamer – brandspuitkamer – koetshuis – stal.

In het Bosch: schiphuis en 2 koepels (zie tekeningen van Eelkema bij 'onderzoek Kleine Hermans').

Hoewel interessant, voert het te ver om alle spullen te benoemen. Toch hier enige vertrekken, waar ze vaak vertoefden:

De blauwe kamer lijkt zijn grote kantoor en zakelijke ontvangstruimte te zijn. Hierin: 3 eikenhouten kasten; eikenhouten turfbak; letterkastje; mahoniehouten schrijftafel met laden; schrijftafel; eikenhouten speeltafeltje; windscherm; vuurhaard met tang en 2 turfkorven; staand uurwerk; armstoel en 8 ordinaire (gewone) armstoelen met zwarte zittingen; 6 ordinaire stoelen met matten

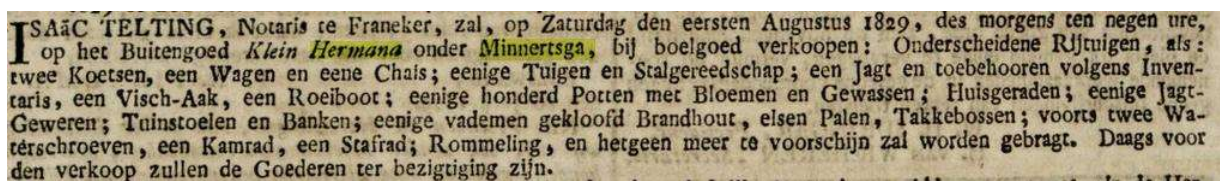
zittingen; twee Vlaamsch linnen glasgordijnen; spiegel; lamp en een tabakskistje en twee blaadjes.

De Jelleskamer, waarschijnlijk de slaapkamer van Carel en zijn vrouw. Hierin: ronde tafel; 2 hoekbuffetten; eiken kastje; eiken toilettafeltje; vierkant tafeltje; bedtafeltje en 2 tinnen waterpotten (pispotten); veertien diverse stoelen; eikenhouten kabinet; tapijt en karpet; ledikant met groene gordijnen; stroozak; bed met peluw en 4 kussens; 1 wollen en 1 bonte deken; hoekbuffet; klavier; spiegel met bruine lijst; 2 glasgordijnen; een paar statiegordijnen met rabatten en stokken; 1 paar glasgordijnen; 10 diverse glasgordijnen; 5 groene bedsgordijnen; 1 wit Engelsche lampet, 2 kommen, karaffen en glas.

Ook nog een kijkje in de Nettenkamer in het Nieuwe gebouw om een idee te krijgen van hun vrijetijdsbesteding in de buitenlucht: 9 schakels; 5 zagen; 4 fuiken; 2 paar vinkenetten met een zak; 4 vleugelstokken; 4 polsen; 4 hengelstokken; enige netten voor de kersenboomgaard en enig divers vischtuig.

Meerdere vertrekken staan vermeld bij het onderzoek naar Klein Hermana zoals het schiphuis en de 2 zomerhuisjes in Het Bosch.

Eerste boelgoed augustus 1829:

ISAAC TELTING, Notaris te Franeker, zal, op Zaterdag den eersten Augustus 1829, des morgens ten negen ure, op het Buitengoed *Klein Hermana* onder Minnertsga, bij boelgoed verkoopen: Onderscheidene Rijtuigen, als: twee Koetsen, een Wagen en eene Chais; eenige Tuigen en Stalgereedschap; een Jagt en toebehooren volgens Inventaris, een Visch-Aak, een Roeiboot; eenige honderd Potten met Bloemen en Gewassen; Huisgeraden; eenige Jagt-Geweren; Tuinstoelen en Banken; eenige vademmen gekloofd Brandhout, elsen Palen, Takkebossen; voorts twee Waterschroeven, een Kamrad, een Stafrad; Rommeling, en hetgeen meer te voorschijn zal worden gebragt. Daags voor den verkoop zullen de Goederen ter bezigtiging zijn.

Nog enkele bijzonderheden betreffende het inventaris:

Huis D 125: aanwezig veel lakens en dekens gemerkt D.A. (d'Escury-Asbeck) – 4 zwarte merriepaarden – bruine koets – groene koets – veel bestek, schotels en kandalaren – nog veel sieraden van Dido, waaronder 2 oorringen met diamanten op een blauw geëmailleerd grond t.w.v. 400 gulden – vele geldstukken, waaronder 154 gouden Willems t.w.v. 154 gulden – diverse Nederlandse effecten t.w.v. 40.000 gulden – schuldbekentenissen, waaronder van de Minnertsgaasters

Steven Fokkes Feenstra (358,-), Cornelis Sjoerds Bakker (400,-) en Dirk Sijes Algra (2000,-) –

Klein Hermana: apart werden gewaardeerd de bijna 1000 bloemen, de geweren, jachtgereedschap, optische instrumenten, bibliotheek, schilderijen.

In de wijnkelder waren ongeveer 3000 flessen wijn aanwezig, waaronder 2321 flessen Rhijnwijn.

Ook werd er een beursje gevonden van zoontje Tjalling met munten t.w.v. 580 gulden. Het familieverhaal over de 3 jarige Tjalling gaat dat hij niet gerust was over de verkoop en dit te snel vond gaan. Hij moet half huilend gezegd hebben, toen hij nog met zijn speelgoedpaard speelde: wurd myn hynder en ik ek verkocht? (worden mijn paard en ik ook verkocht).

Minnertsgaasters, die nog geld tegoed hadden van de familie waren:

Jan Sjoukes Vrieswijk 735 gulden – Hartog Douwes Schot voor gedane diensten 31 gulden – Steven Fokkes Feenstra 592 gulden wegens verschotten – Smid Gosse Pieters Vogel wegens geleverde ijzerwaren 13 gulden – Dirk Sijes Algra wegens geleverde haver 16 gulden – Simon Sipkes Reisma wegens gedane timmeratiën en gedane verschotten 105 gulden – en dezelfde nog wegens gepresteerde diensten, gedane leverantiën van verschillende jaren tesamen 5567 gulden.

Het bleek dat 2 voorouders van onze kinderen (voor mij dus aangetrouwd) in die tijd hun woonhuizen huurden van Collot d'Escury. Dit waren Jan Sjoukes Vrieswijk (daarvoor zijn schoonvader) op nr 99 (Wiebe Binnemaleane 2) en Cornelis Sjoerds Bakker op nummer 111, nu Hoarnestreek 7.

Rest nog de vraag: **Waar stond hun woonhuis in Leeuwarden nummer D 125?**

Lange tijd heeft dit huis een belangrijke plaats ingenomen in hun familie en dus van de voorouders van Dido. Vaak waren ze in de winterperiode hier te vinden ipv op Klein Hermana. Dit getuigt ook uit het aantal kachels in huis. In totaal hadden ze hier 15 kachels en vuurhaarden, terwijl op Klein Hermana maar 6 aanwezig

waren, waarvan ook nog 2 op zolder, dus minder nodig. D125 is ook het huis, waar zijn eerste vrouw Dido overleed in 1817 en Carel zelf op 27 januari 1828. In het boekje “Om toer en tsjerke fan Minnertsgea” blijkt dat dit aan de Wirdumerdyk stond. Na enig speurwerk kwam ik achter de standplaats. Ik zocht op de site van HCL (Historisch Centrum Leeuwarden) en vond het wijkregister en de wijkkaarten, die gemaakt zijn door stadsarchivaris Wopke Eekhof. Dit werd later bevestigd, toen ik op de kadastrale kaart van Leeuwarden uit 1832 op de site van Hisgis keek. De Doopsgezinde kerk was toen nog de helft van die op de wijkkaart van 1843. Hun erf en tuin liep in 1828 tot de achterzijde van de kerk en had een oppervlakte van 720 m². Om hier te komen moesten ze door de Vermaningssteeg of door de Oude Vermaningssteeg. Tegenwoordig is deze eerste steeg niet breder dan 80 centimeter en afgesloten door hekwerk. Ze hadden hun stal voor hun 4 paarden achter het huis zodat er ruimte moet zijn geweest om deze ruimte te naderen met hun koetsen.

Wijkkaart uit 1843. Nummer D125 is dus het derde pand rechts van de Doopsgezinde kerk. Nummer 127 was Herberg Het Rode Hert. Rechts is het Waaggebouw te zien. Vroeger had men al veel aanloop maar het blijkt dat tegenwoordig het pand nog veelvuldiger wordt bezocht. Het is nu het pand van Kruidvat en voorheen Peek en Cloppenburg, Wirdumerdyk 8-10.

Hieronder is nog de datum van verkoop te zien door zijn tweede vrouw Anna Clara (of Annette, zoals Carel haar noemde).

Notarieel archief Collot d'Escury

Obligatie aan Cornelis Sjoerds Bakker van 400 gulden op 15 januari 1827

Koop helft huis van Klaas Dirks Meijer te Mga voor 260 gulden op 28 juni 1820

Koop grafkelder voor 100 gulden te Minnertsga op 4 juni 1825

Koop grafstede en zerk voor 10 gulden op 11 november 1823

Koop huis en schuurtje te Mga voor 350 gulden op 9 juli 1822

Boelgoed opbrengst 202 gulden 24 augustus 1822

Obligatie Dirk Seijes Algra van 2000 gulden op 17 november 1825.

Koop huis met plantage te Marrum voor 3170 gulden op 2 september 1809

Boedelscheiding van Erven Collot d'Escury op 26 november 1830

Schone huizinge met bleekveld en tuin te Mga voor 1228 op 13 september 1824

Koop huis, stalling, bleekveld en erf te Mga voor 478 gulden op 13 september 1824

Aanbesteding (als grietman?) afbreken en repareren toren in Pietersbierum voor 4615 gulden op 8 oktober 1816

Inventaris 2 april 1828 erflater CEE baron Collot d'Escury. Vermeld Anna Clara te Lwd, zoon Johan Willem te Leiden, Jkvr Carolina Emilia te Lwd, Rudolph Otto baron van Holthe tot Echten, toeziend voogd van Anna Johanna; Hendrik baron Collot d'Escury van Heinenoord (broer) te Leiden, toeziend voogd van Emond en Tjalling.

Testament waarin vermeld Emond Carel Emilius Elst te Leeuwarden op 16 april 1841

Huurcontract zathe met huis te Westernijkerk voor 825 gulden per jaar voor 5 jaar. Wordt verhuurd door de erven Collot d'Escury.

Verhuur zathe en landerijen aan Cornelis Popkes Feenstra (huisman) te Minnertsga, getrouwd met Rinske Sybes voor 1050 gulden op 20 juni 1814.

Verhuurder Carel E.E. te Minnertsga (burgemeester, maire) op 25 september 1812 een sathe en landerijen te Minnertsga aan Sjoerd Reimers te Tzummarum.

Verhuur zathe en landen te Westernijkerk voor 925 gulden per jaar op 24 maart 1827.

Verkoop door Anna Clara huis D 125 te Leeuwarden voor 17144 gulden op 6 juni 1831 aan Samuel Hendrik Manger Cats.

Verhuur door Simeon Petrus van Idsinga (voogd Anna Johanna Elisabeth barones Collot d'Escury) zathe te Minnertsga aan Jan Sjoukes Vrieswijk voor 735 gulden op 29 september 1828

De afhandeling van Klein Hermana duurde jaren. In 1835 had men nog boelgoed van huisraad, in 1837 van de afbraaksgoederen en de jaren daarna nog verkoop van de gekapte bomen op Klein Hermana. Hierna werd het landgoed landbouwgrond zoals te lezen in het boekwerkje (digitaal) van "Klein Hermana – van state tot sate."

De Notaris P. STEENSMA, te Minnertsga, zal, op Zaterdag den 9 Mei 1835, des voormiddags ten 11 ure, op Klein Hermana State aldaar, bij boelgoed en tegen gereede betaling verkoopen:
Eenige MEUBELN en HUISGERADEN, waaronder 4 Ledikanten met en zonder gordijnen, eenige Tifels en Stoelen, 2 Kachels, 1 eikenhouten Kistje, Spiegels, Statie- en andere Glasgordijnen, Porselein, Glas- en Aardewerk, eene uitmuntende Forte Piano; eene partij best gekloofd Brandhouer; voorts eene partij losse Glazen, Broelramen, Tuinmansgereedschappen, 2 steenen Rollen, 1 Rolwagen, 1 Boot, eindelijk 3 à 4 wagens best hooglandsch Hool, en hetgeen ten dsge gemeld meer geveild zal worden.

Boelgoed van puik beste Afbraaksgoederen.

De Notaris P. STEENSMA, te Minnertsga, zal, op Donderdag den 22 Junij 1837, des voormiddags ten 10 ure, op het voormalig Slot *Klein Hermana*, onder Minnertsga, bij boelgoed en gereede betaling, presenteren te verkoopen: Eene groote partij AFBRAAKSGOEDEREN van genoemd Heeren Koetshuis en Stalling, waaronder eene moderne Homei en Palen met fraai beslag van IJzer, verschillende soorten van Balken, waaronder van 9½ el lengte, Juffers en Zolderplanken van onderscheidene lengten, Buiten-, Binnen- en Schuifdeurs-Kozijns, waaronder Brisées, zeer groote Voordeurs- en Wagenhuis-Kozijnen, gladde en gesmoorde Pannen, wit Marmeren, Bremer en Zweedsche Steenen Vloeren, eenige Bordèstreden lang 3 el, 3 uitmuntende dubbelde Steenen Paardekribben, ieder lang 2 el en 3 palm, onderscheidene soorten van beste Metselsteen, en hetgeen ten dage gemeld zal worden geveild.